

WIĘKSZOŚCI KWALIFIKOWANE W NIEWIĘKSZOŚCIOWYCH MECHANIZMACH: W KIERUNKU NOWEJ TEORII
SUPERWIĘKSZOŚCI W SĄDOWEJ KONTROLI KONSTYTUCYJNOŚCI PRAWA

Streszczenie popularnonaukowe

Współczesne demokracje postrzegają Konstytucje jako sposób kontrolowania władzy. Konstytucje gwarantują zestaw podstawowych praw, ustanawiają demokratyczne zasady dotyczące procedur wyborczych i zapewniają mniejszościom ochronę przed „tyranią większości”. Co jednak uniemożliwia parlamentom naruszanie konstytucji? Jaki jest środek zaradczy przeciwko niekonstytucyjnej ustawie?

Konstytucjonalizm twierdzi, że sędziowie oferują bezstronny scenariusz gwarantujący nadrzędność Konstytucji w tak zwanej „sądowej kontroli konstytucyjności”. Sądowa kontrola konstytucyjności może być przeprowadzana przez każdego sędziego w kraju (model amerykański) lub przez jeden Trybunał Konstytucyjny, lub inne sądy pełniące taką funkcję (model europejski / skoncentrowany).

Sądowa kontrola konstytucyjności jest środkiem zaradczym mającym na celu zapobieganie problemom „majoritaryzmu”. Paradoksalny jest jednak fakt, że pod koniec obrad sądy prowadzące sądową kontrolę konstytucyjności głosują w celu podjęcia ostatecznego rozstrzygnięcia. Ten sam mechanizm (głosowanie większościowe), który jest postrzegany z nieufnością na arenie parlamentarnej, jest stosowany w ramach kontroli sądowej.

Kraje takie jak Stany Zjednoczone (w stanie Nebraska, Ohio i Dakota Północna), Meksyk, Peru, Czechy i Polska (przejściowo w 2015 r.) wymagały i częściowo dalej wymagają osiągnięcia większości kwalifikowanej podczas sądowej kontroli konstytucyjności. Doktryna prawna stworzyła kategorie wyjaśniające każdy aspekt kontroli sądowej, jednak zignorowała istnienie większości kwalifikowanej. Brak jakiegokolwiek teorii wyjaśniającej to zjawisko jest głównym powodem podjęcia próby realizacji niniejszego projektu badawczego.

Pojawia się pytanie, dlaczego tak ważna funkcja, jak większość wymagana w celu unieważnienia ustawy pozostaje niezbadana? Istnieją ku temu dwa główne powody. Po pierwsze, nie opracowano żadnej istotnej teorii wyjaśniającej większość kwalifikowaną, ponieważ większość zwykła wydaje się „naturalna”. Po drugie, pomimo tego, że kilku autorów podjęło się analizy tego tematu, to zrobiło to jedynie z perspektywy lokalnej. Istniejąca literatura wyjaśnia jedynie działanie tego mechanizmu w danym kraju, lecz nie formułuje teorii, czym jest ten mechanizm, jakie jest jego podłoże teoretyczne i czy takie większości spełniają swoje cele, czy też utrudniają funkcjonowanie sądów. W związku z tym niniejszy projekt badawczy ma na celu opracowanie nowej teorii dotyczącej kontroli konstytucyjnej wyjaśniającej wyżej opisaną tematykę.

Badania zostaną przeprowadzone w trzech fazach. W fazie pierwszej stworzone zostaną ramy teoretyczne dotyczące tego zjawiska, w tym poszczególne kategorie, terminologia oraz wyjaśnione zostaną podstawowe powody stosowania większości kwalifikowanej. Celem projektu będzie udowodnienie, że większość kwalifikowana funkcjonuje jako "differential mechanism" (wskaźnik zapewniający, że sądy poddają się demokratycznie wybranemu parlamentowi). Podczas realizacji projektu zostanie zademonstrowane, że mechanizmy te nie tylko zmniejszają napięcia demokratycznej sądowej kontroli konstytucyjności, ale także zobowiązują do budowania konsensusu w orzecznictwie konstytucyjnym. Drugim etapem będzie zastosowanie wszystkich utworzonych kategorii do istniejących modeli większości kwalifikowanej i zrozumienie, poprzez analizę ich funkcjonowania, czy utrudniają kontrolę sądową i w jakim stopniu wymuszają "Parliamentary deference".

Wyniki badań zostaną opublikowane w monografii w języku angielskim i hiszpańskim (publikacje w otwartym dostępie) oraz w dwóch artykułach naukowych opublikowanych w czasopismach ogólnodostępnych (open access). W ramach projektu zorganizowane zostaną również dwa seminaria naukowe oraz planowany jest udział w dwóch konferencjach (ICON-S i Ibero-American Conference on Constitutional Law) w celu przedstawienia częściowych i końcowych wyników badań.